بررسی رابطه بین هوش هیجانی و مهارت‌های نرم در فراگیران مقطع بالینی پزشکی دانشکده‌های غرب مازندران

ماریا شاطر جلالی۱، صبا جعفری درگاهی۲
۱. استادیار، گروه آموزش پزشکی، پردیس رامسر، دانشگاه علوم پزشکی مازندران، رامسر، ایران.
۲. کارشناسی ارشد روانشناسی بالینی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تنکابن، مازندران، ایران.

مقدمه: دوره بالینی پزشکی با فشارهای تحصیلی، هیجانی و حرفه‌ای متعددی همراه است. یکی از مهم‌ترین عوامل تأثیرگذار بر کیفیت عملکرد دانشجویان پزشکی هوش هیجانی است، که به عنوان عاملی مؤثر در شکل‌گیری مهارت‌های نرم نظیر ارتباط مؤثر، کار تیمی و مدیریت استرس شناخته شده و نقشی مهم در سازگاری دانشجویان با محیط‌های بالینی ایفا می‌کند. این مطالعه با هدف تعیین رابطه بین هوش هیجانی و مهارت‌های نرم دانشجویان مقطع بالینی پزشکی دانشکده‌های غرب مازندران و به منظور تعیین نقش این دو متغیر در بهبود سازگاری و عملکرد بالینی انجام شد.

روش کار: پژوهش حاضر توصیفی- مقطعی و از نوع کاربردی است. جامعه آماری ۱۹۶ نفر دانشجویان پزشکی پردیس رامسر و آزاد واحد تنکابن در سال ۱۴۰۴ بودند که ۱۲۳ نفر با روش نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای متناسب انتخاب شدند. داده‌ها با استفاده از پرسشنامه‌های استاندارد هوش هیجانی آنگ و همکاران (۲۰۰۴)، مهارت‌های نرم شامل منش حرفه‌ای (اکبری و همکاران، ۱۳۹۸)، همدلی (جفرسون، ترجمه هاشمی‌پور، ۱۳۹۲)، حل مسئله (هپنر و پیترسون، ۱۹۸۲، ترجمه خدایاری‌فرد و همکاران، ۱۳۸۸) و کار تیمی (بیکر و همکاران، ۲۰۰۸، ترجمه نجفی و همکاران، ۱۳۹۲) گردآوری شد. معیار ورود گذراندن حداقل شش ماه از دوره بالینی و تمایل به شرکت در مطالعه بود. مطالعه حاضر با کد اخلاق IR.IAU.TON.REC.1404.102 پذیرفته شده و ملاحظات اخلاقی بطور کامل رعایت گردید. تجزیه و تحلیل داده‌ها با کمک نرم‌افزار SPSS26 با استفاده از آمار توصیفی، همبستگی پیرسون و رگرسیون خطی چندگانه انجام شد.

نتایج: تعداد ۵۱/۲٪ از شرکت‌کنندگان مرد و ۹۲/۷٪ مجرد بودند. براساس نمونه‌گیری طبقه‌ای حدود دوسوم از شرکت‌کنندگان از دانشگاه آزاد و یک‌سوم از پردیس رامسر بودند. میانگین هوش هیجانی در فراگیران ۴/۳۹± ۲۹/۹۹ (دامنه ۴۵ -۲۰) بود. میانگین مولفه‌های مهارت‌های نرم شامل منش حرفه‌ای ۹/۶۸± ۷۷/۹۷ (دامنه ۱۰۰-۵۴)، همدلی ۹/۹۶± ۶۵/۱۴ (دامنه ۹۵-۵۰)، حل مساله ۶/۶۱± ۱۲۹/۹۷ (دامنه ۱۵۲-۱۱۷)، کار تیمی ۹/۹± ۱۱۶/۶۴ (دامنه۱۶۰-۴۵) بود. در نمونه مورد بررسی همبستگی بین هوش هیجانی و مولفه‌های مهارت‌های نرم منش حرفه‌ای (۰/۲۸)، همدلی (۰/۴۴) و حل مساله (۰/۰۴) رابطه مثبت و رابطه بین هوش هیجانی و کار تیمی (۰/۰۷-) منفی بود (P<۰/۰۱).

نتیجه‌گیری: نتایج نشان داد که بین هوش هیجانی و اغلب مولفه‌های مهارت‌های نرم رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. از آنجا که افزایش هوش هیجانی با ارتقای مهارت‌های نرم (مانند منش حرفه‌ای، همدلی، حل مسئله و کار تیمی) همراه است و این مهارت‌ها نقش کلیدی در سازگاری با محیط‌های بالینی و بهبود عملکرد حرفه‌ای دانشجویان ایفا می‌کنند، بنابراین، تقویت هوش هیجانی می‌تواند به عنوان یک راهبرد آموزشی مؤثر برای توسعه مهارت‌های نرم و در نهایت ارتقای کیفیت آموزش بالینی در نظر گرفته شود. همچنین بررسی کمینه و بیشینه و انحراف استاندارد متغیرهای مورد بررسی نشان دهنده ضرورت توجه فزاینده دانشکده‌های مورد بررسی به آموزش تم طولی آداب و سپس بررسی اجرای آن در قالب توانمندی‌های مورد انتظار فراگیران دوره پزشکی عمومی در مقطع بالینی می‌باشد.

واژگان کلیدی: هوش هیجانی، مهارت‌های نرم، مقطع بالینی پزشکی، منش حرفه‌ای، همدلی، حل مسئله، کار تیمی.

منابع

Zhang Y, Lin X, Yu L, Bai X, Li X, Long W. Sources of stress and coping strategies among Chinese medical graduate students: a qualitative study. BMC Medical Education. 2024 Jun 5;24(1):624.

Sedlár M, Gurňáková J. Decision-making styles in medical students and healthcare professionals: The roles of personality traits and socio-emotional intelligence factors. The Journal of psychology. 2025 Feb 17;159(2):71-91.

Wood TA, Grahovec NE, Sanfilippo CM, Hill C, Gockel-Blessing EA. A Creative Medical Investigation: Bridging the Soft Skill Gap. International Journal of Kinesiology in Higher Education. 2023 Jul 3;7(3):219-30.